

Kremser-Schmidt,

slaven slikar.

(Spisal Viktor Steska.)

Velesovska (velesalska) cerkev s svojim slikovitim ozadjem ne pride iz spomina nikomur, kdor jo je le kdaj videl. Prvič sem gledal njene prelepe oltarne slike in takoj sem radovedno vprašal: Kdo je pač ustvaril te čudovite barve in vdahnil platnu toliko življenja? Zvedel sem

sicer Schmidtovo ime, dalje pa vsi moji mentorji niso prišli. Radovednost mi ni dala miru. Iskal sem, dokler nisem zvedel kaj več o tem slavnem slikarju; hkrati sem se pa tudi prepričal, da velesovske slike niso jedine njegove na Slovenskem. Menim, da se v slovenskem jeziku še nihče ni spominjal tega znamenitega slikarja, zato naj mu te vrstice postavijo spominik tudi v naši domovini, katera mora vsekako prištevati njegove slike med najlepše, kar jih hrani.

Kako bi me veselilo, ko bi smel tega mi tako sočutnega umetnika imenovati rojaka po domovini ali jeziku! Zibel očetu je tekla v Frankobrodu. Kot slikar in kipar je prišel na Avstrijsko. L. 1714. se je poročil s Katarino Paumgartner. L. 1718. dné 2. kimovca se jima je porodil sinček, katerega so krstili

„Dom in svet“ 1898, št. 17.

v župni cerkvi grafenwörthski na ime Janez Martin, ne pa Joahim, kakor se pogostoma bere. Izmed peterih otrok je bil drugi in je imel jednega brata in tri sestre. Mati je bila pobožna žena in je zgodaj vcepila pobožnost v nežna srca svojih otrok. Nikdar naš Janez

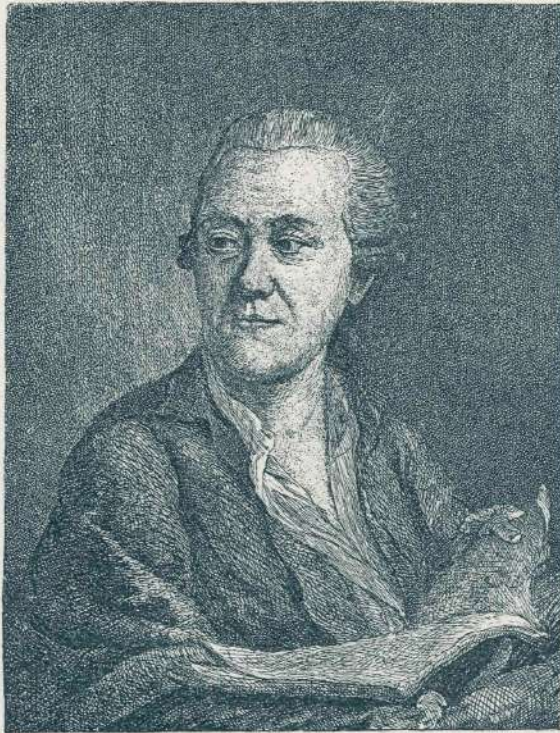
ni pozabil dobrih naukov, ki mu jih je vsejala mati v srce, in ki so tako lepo vsklili in se kazali v vseh njegovih delih.

Ko je nekoliko odrasel, vstopil je v domačo šolo, ki mu seveda ni nudila kdové koliko učenosti. Modri oče pa je umel dopolniti pomanjkljivosti s tem, da je izpraševal in učil svoje otroke v mraku, ko je dokončal svoje stanovsko delo.

Janez je dovršil kmalu domačo šolo in s tem dokončal tudi svojo srečno mladostno dobo.

Moral se je lotiti

dela, ki bi mu dajalo kruha za življenje. Oče ga je kar doma vzel v pouk. Učil ga je risati, računati; pokazal mu je pa tudi temeljne vaje v kiparstvu. Kipelo je sicer v mladeničevi duši, ko ga je oče učil; prave ljubezni do kiparstva pa se ni mogel navzeti, močnejši je bil čut za barve.

Kremser-Schmidt.

Očetu ni ostalo prikrito sinovo hrepenenje. Izbere mu dobrega učitelja, Bogomila Starmayra, katerega risarsko šolo je pet let obiskoval z obilnim pridom. Že tedaj je kazal zmožnosti za kompozicije. Tu pa nam je usahnul vir, kjer bi mogli zajemati, kako se mu je nadalje godilo po šolah. Kje se je šolal, kdo ga je podpiral? Akademije menda ni obiskoval, ker se njegovo ime ne bere v zapisniku. Učiti pa se je moral korenito, kar spričujejo kronografi v latinskem jeziku, temeljito znanje zgodovine in sv. pisma. Italije menda ni videl, da bi si mogel ogledati z lastnimi očmi one bisere slikarske umetnosti, katerih početniki so bili v 15. in 16. veku resni Giotto, ljubeznivi Fiesole, silni Michelangelo in kraljevi Rafael. Schmidt je moral, zaupajoč svoji lastni moči, hoditi kolikor toliko svoja pota. Vzorniki so mu bili pač italijanski klasiki, toda proučeval jih je le po bakrorezih in slikah dunajske akademije. Ustno izročilo pripoveduje, da mu je bil učitelj Martino Altomonte. Vplivali so nanj tudi slikarji nizozemski, flamski, francoski in italijanski, katerih slike so se hranile na Dunaju, ali pa so tedaj slikali v prestolnici. Gotovo mu je mnogo koristilo, da je našel po samostanih lepe zbirke izvirnih slik in risb, po cerkvah pa čednih umetnin. Vzorniki so mu nadalje tudi bili Rubens, Rembrandt in Castiglione, kar kaže njegova tehnika in kolorit.

Leta 1741. srečamo mladega nadarjenega umetnika v Retz-u, kjer so mu izročili častno delo, naj polepša mestno zbornico. L. 1745. je zaslužil 11 cekinov, ker je okrasil tri polja nad sv. Janeza oltarjem v Kremsu. V Steinu je naslikal freske nad vodnimi vrati leta 1753. Dve leti pozneje je dovršil jedno oltarno sliko za božjo pot Marije „Taferl“ in zaslužil 1000 gld.

Schmidt je bil pripraven človek, in zato si je polagoma pridobil lepo imovino, zlasti ker je poleg svojega dela tržil tudi z lesom. Leta 1756. je kupil hišo v Steinu, kjer se je za stalno naselil šele čez dve leti. V tem času se je poročil z Elizabeto Müllerjevo.

Čimdalje bolj je zaslovelo njegovo ime. L. 1761. ga izvolijo meščani za uda vnanjega

sveta. Od vseh stranij so mu dohajala naročila. V tej moški dobi so nastale prelepe oltarne slike za cerkve v Schwechatu, Steinu in Marija „Taferl“, kakor tudi slike za druge kronovine, recimo Kranjsko, Koroško, Štajersko, Gornje Avstrijsko in Solnograško. Schmidt se je sedaj začel zavedati, da je pravi umetnik. Tedaj se mu je porodila želja, da bi postal član cesarske akademije. V ta namen pošlje dvoje svojih slik v presojo. Akademijski svet jih pregleda in presodi za izvrstna umotvora. L. 1768. dobi akademijsko diplomo. Ta diploma je bila mnogo vredna. Ž njo je bila združena pravica, da mu ni bilo treba plačevati obrtnega davka in da je smel neodvisno od zadruge delati s tolikimi pomočniki, kolikor jih je potreboval. Naseeliti se je smel kjerkoli v vsem cesarstvu. Vsprejemni oljnati sliko se nahajata še današnji na dunajski akademiji. Snov je za njiju zajel iz grškega bajeslovja. To leto je dobil še drugo odliko. Cesarica Marija Terezija, katero je naslikal, je bila neki tako zadovoljna, da mu je podelila veliko zlato kolajno z verižico. Nosil je pa ta skromni mož nikdar ni, le najboljšim prijateljem jo je pokazal, kadar so ga prosili.

S to odliko mu je bila odprta pot med najboljše kroge; lahko bi si bil pridobil naklonjenost plemenitašev in obilnih naročil, pa ljubše mu je bilo tiho domovanje v Steinu. Neumorno pridno in neznansko urno je ustvarjal sliko za sliko. Celó na Bavarskem, Poljskem in Ogerskem so ga cenili in naročali pri njem zlasti oltarne slike. Blagoslov božji se je razlil nad njegovo hišo. Dvonestropno hišo s šestimi okni proti ulicam je odmenil samo svoji družini, ki se mu je že precěj pomnožila.

Ne smemo pa misliti, da ga nikdar ni obiskala nesreča. Tudi njegovi hiši se ni izognila. Mnogo žalosti mu je napravila materina in očetova smrt. Kmalu potem mu je pomrlo troje otrok v nežni mladosti v teku nekaj mesecev. Donava je narastla in pretila njegovi hiši, bojni časi so pomnožili skrbi; pridnosti in vstrajnosti pa ni zavirala nobena stvar.

Bog ga je ohranil zdravega in čilega do pozne starosti, dasi je mnogo delal in se trudil. Kot 70 letni starček je slikal lepe freske v župni cerkvi v Kremsu, in kot 80 letnik je dovršil v isti cerkvi veliko sliko smrti sv. Janeza Krstnika.

Kratka pa mučna bolezen mu je prestrigla nit življenja dne 28. rožnika l. 1801. Zapustil je vdovo, dva sina in hčer. Na pokopališču so mu napravili mal spominik. Pri pogrebu je govoril nagrobni govor njegov prijatelj, župnik Warhanek, da ni ostalo suho nobeno oko. Njegovo ostalino so cenili na 8227 gld., hišo samo na 1200 gld.

Schmidt je bil velike in močne postave. Izrazovite poteze resnega obraza so kazale, da čvrsto telo zakriva tudi krepkega duha. Prijazen pa je bil v domačem pogovoru, vesel in živahen v prijateljskem krogu. Dobrosrčnost je sevala iz njegovih jasno-modrih očij. Tudi na Kranjskem hranimo njegovo sliko in sicer v Velesovem. Umetnik se je sam naslikal na sliki sv. Vincencija. Tista glava, ki zre zadnja proti središču, je njegova podoba.

Schmidt je imel dobre stariše in jih ni le spoštoval, ampak se jih je tudi spominjal vedno z veseljem. Posnemal je njih mirno in tiho domače življenje, živel je verno in čednostno, zato ga niso njegovi učenci cenili le kot učitelja, ampak so ga tudi spoštovali kot vzglednega očeta in meščana.

Vsa njegova dela preveva trdna vera, katero sta mu vsadila v dušo roditelja. Nikdar ni pozabil očetovega opomina: Boga se boj in dobro se ti bo godilo.

Na svoji hiši je imel napis iz 90 psalma: „Kdor stanuje pod pomočjo Najvišjega, on prebiva pod varstvom nebeškega Boga.“ Na hišo je naslikal tudi podobo Marijinega brezmadežnega Spočetja. V svoji hiši si je napravil domačo kapelico in jo okrasil z lastnimi slikami. Tu je molil pogostoma, če je polnila žalost njegovo dušo, tu je prosil pomoči in zajemal srčnosti in poguma za nadaljnje delovanje, tu so se izlivale nove podobe, novi vzori v njegov ustvarjajoči duh. Jutranjo molitev je opravljal v tej kapelici, in hvaležno je pokleknil tu, če ga je dohitela kaka milost ali sreča.

Njegovo življenje je bilo sploh slično življenju naših starih meščanov, ki so mirno doma živeli in le redkoma zašli v gostilnico. Bival je najrajši doma pri svoji družini, pridno slikajoč. Če pa se je ponudila posebna prilika, ni se branil zapeti vesele pesmice ali izpiti s prijatelji kozarca vina. Pridno je delal in radi tega precēj zaslužil; potrate ni poznal. Včasih je celó bolj gledal na denar nego na svoje slikarsko ime; zakaj nekaterim slikam se pozna, da jih je napravil hipno radi naročila.

Meščani so ga spoštovali in ga prijazno pozdravljali, zlasti kadar je o praznikih oblekel svojo boljšo obleko in stopal po mestnih ulicah z mečem po šegi tedanjih časov. Ošaben ni bil. Svojim občudovalcem je prekinil besedo z vsklikom: „Kaj to! Slikati je lahka stvar, če le veš, kam moraš potegniti s čopičem.“

(Dalje.)

Mrlič in bolnik.

Mrliča rajši gledam jaz,
Ko mir na licu mu kraljuje,
Kakor možá, ki oslavljen
Poslednji s smrtjo boj bojuje.

In rajši na sneženi prt
Po zimi moj se vid upira,
Kakor jeseni na prirodo,
Ki sahne, vene in umira.

Anton Medved.

Kremser-Schmidt,

slaven slikar.

(Spisal Viktor Steska.)

(Konec.)

III.

Kremser-Schmidtovih slik se nahaja več po Kranjskem. Najbolj znane so oltarne slike v Velesovem, katerih je sedem. Oglejmo si najprej te.¹⁾

Slika velikega oltarja predstavlja *Marijino oznanjenje*. Visoka je okoli 5 m in široka 2,40 m. Marija je vtopljena v molitev. Angel Gabrijel ji je naznanil, da bo mati Odrešenikova. Oblečena je v rumenkasto spodnje krilo, gornja obleka je bela, vrhnja halja pa modra. Poleg Marije leži kodélja, znamenje, da se je vrstilo v Marijinem življenju delo z molitvijo. Gabrijel ima krasen obraz. Vsa slika je milonežna, pretresljiva. Ni se torej čuditi, da jo je Pustavrh posnel v mnogih proizvodih. Lepo kopijo velesovske Marije hrani vitez Strahl v najlepši in najbogatejši kranjski zbirki v Stari Loki. Manjše kopije hranijo še druge osebe Pustavrhove.

¹⁾ Nekaj slik podamo čim najprej posnetih svojim čitateljem. Posneti jih fotografsko je pa silno težavno, bodisi, ker so slike že obledele in so tudi razpokane, deloma pa ker se ne dadó vzeti z oltarjev in jih je treba fotografovati s tal.

„Dom in svet“ 1898, št. 19.

Na listovi strani so tri slike, vsaka 3 m visoka in 1,60 m široka. Prva je: *Umirajoči Jožef*. Sredi slike leži umirajoči Jožef, ob nogah stoji Marija, in še bolj v ozadju druga ženska oseba, ki drži v levici luč, z desnico pa jo zakriva in varuje, da ne ugasne. Del

njenega obraza je razsvetljen, drugi je pa v poltemi. Tudi Marija je na jedni strani razsvetljena, na drugi v polmraku. Zgoraj je Jezus, spodaj dva angela, prvi sedeč, drugi stoječ. Slika je še precēj dobro ohranjena.

Sv. Vincencij v beli halji gleda proti nebu, na levici je mati s polmrtvim otrokom, na desnici možaki, katerih jeden poljublja rob Vincencijeve obleke. Ta slika je zanimiva, ker se vidi naslikana Schmidtova glava, ki gleda na prizorišče, dočim se drugo

telo ne vidi več. Pri Vincenciju sta dva mašna strežnika. V zgornjem delu je lep velik angel belkaste polti, pod njim majhen angel rudečkaste polti.

Sv. Štefan, prvi mučenec. Njegovo obličje izraža molitev in bol. Zgoraj je naslikana presv. Trojica, na desnici se nahaja sv. Pavel. Vonbank meni, da se od te slike

† Cesarica Elizabeta.

kar ločiti ne moreš. Meni se zdi Štefanov inkarnat prebled.

Tudi na evangeljski strani so tri slike iste velikosti.

Sv. Katarina je zelo čedna slika, ki je pa tekom časa precèj trpela. Pet oseb napravlja dve skupini. V sredi kleči sv. Katarina, spajajoč obe skupini. Dva starčka, katerih prvi z obupnim obrazom, žalosten in srdit z roko kaže na malika, z drugo roko pa drugega starčka odmika, ki mirno pa sočutno tolaži mučenico. Katarina kleči pričakujoč, da ji rabelj odseka glavo. Oči so zaprte. Sklenjene roke so se zgrudile proti tlom in izražajo smrtni strah, obličje pa kaže njeno odločno dušo. Ženska ob njenih nogah si zakriva solzno obličje z obema rokama. Na strani gleda radovedno in pomilujoče jo ljudstvo. V višavi plava nekaj angelcev.

Sv. Dominika čudeš. Dominikove knjige zažiga prvi, drugi jih iznova prinaša. Sv. Dominik mirno moli, na levici sta dva brata dominikanca, na desnici po jeden maver, jud in albigenec, ki se čudijo kupu knjig, da se ga ne poloti plamen. V višavi je velik angel s križem v roki in pod njim mal angel. Prav čedna slika!

Kristusov krst v Jordanu je naslikan v navadnih oblikah.

Na sliki sv. Katarine je zapisal slikar: Mart. Joh. Schmidt f. Ao 1771.

Razven velesovskih slik nahajamo na Kranjskem še druge istega mojstra.

V Kranju na „Pungrtu“ predočuje glavna slika *sv. papeža Fabijana* v sredi, *sv. Boštijana* v inkarnatu in s čelado na levici, *sv. Roka* s psom na desnici. Sv. Boštijan je v svetlobi, sv. Rok v mraku. Spodaj bolna mati oklepa sinčka, neki mož ji podaje zdravila z žlico. V ozadju so majhne podobe. Mnogim bolnikom deli duhovnik v rudečem talarju sv. popotnico. Najbrž je slikar mislil na kardinala sv. Karola Boromeja, ki se je toliko trudil ob milanski kugi.

Tudi Ljubljana ni brez Schmidta. V kapelici vojaške bolnice se nahaja lepa slika *Marijinega oznanjenja*. To sliko z oltarjem vred je preje hranil grad Rosenbüchl.

Zdravnik dr. Januarij Curter pl. Breinlstein jo je podaril imenovani kapelici.

Na levi strani slike kleči Marija in moli, desnico drži na prsih, levico proti tlom. Na desni se je prikazal angel Gabrijel, kažoč z desnico proti nebu, kjer se predočuje sv. Duh v golobji podobi, v višavi plavajo nežni angelci. Že preje smo mimogredé omenili, da je ta slika podobna velesovski istega imena.

Govorilo in pisalo se je tudi o drugih ljubljanskih slikah, ki so se pripisovale Schmidtu. De Luca (Das gelehrte Oesterreich 1778. I. p. 350) imenuje kot Schmidtovo delo sliko „Immaculata“ v stolnici. Popraševal sem in iskal to sliko, pa o njej ni bilo sluha. Pač pa sem zvedel, da so prodali v stolnici neko Immaculato pred leti trnovski cerkvi. In res hrani trnovska cerkev tako sliko; toda ta ni Schmidtova, ampak Mencingerjeva, kar spričuje podpis: Metzinger pinxit 1736. Jasno je torej, da se je De Luca zmotil.

Slikar Wolf je pravil svojim učencem, da spada Madonna v Gruberjevi kapelici znane Virantove hiše med najlepše slike na Kranjskem, in da je Schmidtovo delo. Ogledal sem si kapelico, pa o tej krasni sliki ni sledú. Ustno izročilo pa še živi in spričuje, da je Wolfovo poročilo resnično. Kam je torej izginila Madonna? Pripovedujejo, da je sliko vzel nekdanji lastnik hiše in jo prodal. Nahaja se baje še na Dunaju. Vsekako treba stvar natančneje preiskati.

Vonbank je teh mislij, da so tudi freske v tej Gruberjevi kapeli Schmidtove. Na obeh stranéh oltarja se nahaja namreč po dva metra visoka in meter široka freska. Na evangeljski strani predočuje Marijino oznanjenje. Angel se spušča z desne k Mariji, ki kleči in moli, spodaj je kodélja v torbici, zgoraj plava sv. Duh v golobji podobi. Marija ima belo obleko, rumeno vratno ruto in modro haljo. Angela odeva rudeča halja. Obraz mu je precèj nejasen.

Na nasprotni epistelski strani je naslikan beg v Egipt. Na stropu se nahaja Marijino ime, dva večja angela plavajoča v višavi in pod njima manjši, sipljoč cvetje. Ob oknu so trije medaljoni slikani s sepijo, namreč:

Marijino rojstvo, Marijino darovanje v templu in dva angela nad oknom; ob oltarju sta zopet dva medaljona: Marijina poroka in obiskovanje Marijino. Čegave so torej te freske? Nedvomno bi bilo rešeno vprašanje, ko bi se bil slikar podpisal. Podpisa pa meni ni bilo možno zaslediti. Našel sem pač s svinčnikom zapisano ime, ki je pa nejasno in se z gotovostjo bere le končnica: hofer. Schmidt je imel učenca Mitterhoferja, ki je tudi sicer slikal freske, morda je ta slikal tudi te Schmidtovo prisojene freske. Vonbank zatrjuje, da je delo Schmidtovo, češ, tu vidiš njegove anjele, njegove barve, njegove poteze, njegovo spretnost. Ko bi bil torej res slikal te freske Mitterhofer, ne bila bi Vonbankova sodba tako napačna. Drugi pa menijo, da je to kapelico slikal na presno cesarski učitelj na ljubljanski normalki Andrej Herrlein. Kdor primerja njegovo fresko nad krasnim stopniščem iste hiše s temi freskami, zlasti s srednjim angelom, ne more skoro dvomiti, da so tudi te Herrlein-ove. K večjemu, ko bi srednjega angela ne bil slikal Herrlein sam, kar je pa težko verjeti. Schmidt je imel mnogo posnemalcev, zakaj bi ne bil tudi Herrlein med njimi? Slika nad stopniščem pa je izvestno Herrlein-ova, ker se je podpisal: Herrlein pinxit 1786.

Ali je bil Schmidt kdaj na Kranjskem? Nobeno poročilo nam ni ohranjeno o tem. Najbrže ga ni bilo. Druge slike so lahko naročali pri njem, in doma jih je dovršil. Za freske bi bil moral priti v Ljubljano, kar je zelo neverjetno, ker sicer ni sledú na Kranjskem, da bi bil kje slikal na presno.

Poleg teh nahajamo še nekaj slik na Kranjskem. V Bodežičah, podružnici grajski (Bled), visi v stranskem oltarju podoba *sv. Florijana*. Škoda, da so miši poškodovale to sliko.

Na Dolu je v glavnem oltarju podoba *sv. Marjete*. Svetnica drži v levici kelih, pod njo je pa zmaj, okrog nje letajo angelci. Oblečena je v belo krilo, in ogrnjena z rudečim plaščem. Slika se je ohranila še dosti dobro.

V Mekinah pri Kamniku, v nekdanji samostanski, sedaj župni cerkvi, se nahaja na

glavnem oltarju podoba *Vnebovsetja Marijinega*. Spodaj ob Marijinem grobu stoji in klečeči apostoli strmé gledajo v prazni grob. Sv. Janez pa zre zamaknjen proti nebu, kjer plava Marija z razprostrtimi rokami na oblaku, med dvema vrstama angelov. Marija ima rudeče krilo in modro haljo, sv. Janez pa zeleno obleko in rudeč plašč. Krasni so obrazi šesterih Marijo obkoljujočih angelcev, katerih teme pokrivajo zlati lasci, in ki so odeti z raznobarnim oblačilom. Vsa slika kaže izurjenega slikarja; le prežive barve pričajo, da je pozneje sodelovala druga roka, ker lahkih Schmidtovih barv zastonj iščeš.

Štiri slike se nahajajo v Gornjem Gradu na Štajerskem. Sam jih nisem videl, zato se zanašam na Vonbanka. Prva slika je *Kristusovo vstajenje*. Veličasten je prvi angel, idealno lep je drugi, vzvišen je Kristus; vsa celota zanimiva, da se je ne moreš nagledati. Druga slika predočuje *Kristusovo rojstvo*. Lepše slike, uprizarjajoče Kristusovo rojstvo, se ne dobi več. Kako pobožno je vse, kako sveto in nebeško! Obe sliki nosita napis: Martin Joh. Schmidt anno 1773. Na drugi strani sta sliki: *Zadnja večerja* in *Kristusov vnebohod*, obe l. 1775. in močno poškodovani. Na prvi sliki gledamo prizor, kako obhaja Izveličar Judo Iškarijota. Lepe so glave, zlasti Izveličarjeva.

V znameniti zbirki viteza Strahla v staro-loški grajščini se nahaja več slik našega umetnika. *Rop Sabink* je precejšna slika, ki je prišla iz Gradca. Čuditi se je silni množici oseb, ki so tu nakopičene in se gnetejo, kakor se pomika veličastna reka.

Na bakru sta slikani dve podobi, posneti po grški mitologiji: *Danajide polnijo sodeve brez dna*, in *Aktájon se izpremeni v jelena*. (Sličici (76 × 55 cm) imata svojo zgodovino. Dogotovil ji je Martin J. Schmidt l. 1785. Lastnina sta bili nekega trgovca, kateriga hišna je dala obe sliki radi nekaterih nuditet prevleči z beležem. Po trgovčevi smrti je ti „bakreni pločevini v zlatem okviru“ kupil nekdanje dobro znani starinar „Johan“. Ta ji proda gostilničarju za vrata pri peči. Nazadnje vendar nekdo zapazi to veliko zмотo,

in slikar Pavel Künl očisti plošči, da se zopet pokaže nepokvarjena slika.

Mala slika *sv. Katarine* je iz Gradca (32 × 20 cm). Jezus na Marijinem naročju podaje Katarini prstan. Na levici spodaj stoji angel z mečem.

Kranjski mecenat Edvard vitez Strahl imenuje v svoji knjižici: „Die Kunstzustände Krains 1884“, da se nahaja v njegovi zbirki v starološkem gradu pet oljnatih slik. Pisec teh vrstic je videl le omenjene štiri, in tudi sedanji lastnik, prejšnjega sin, ne vé za peto,

pač pa hrani še dve podobi s peresom in devet orazkov (Radierung) za oltarne slike na Nižje Avstrijskem in na Ogerskem.

Nedvomno se nahaja še kaka druga Schmidtova slika na Slovenskem, pa pisec teh vrstic ni mogel zvedeti za več slik, kakor jih je našel tukaj. Komur je sreča mila, da kaj več ve povedati o Schmidtovih slikah, naj blagovoli to objaviti v „Dom in svet“-u, ki smatra za svojo nalogo, da seznanja svoje rojake z umetninami na slovenskem ozemlju.

Trenutek vsak . . .

Sedel sem v senčnici na vrti,
Pri knjigi lepi, pa zaprti.
Vabila me je, naj bi bral,
Vabilu nisem se odzval . . .
Zvečer je bilo, v tistem časi,
Ko vest najraje se oglasi,
In kara nas in nas svari,
Če česa kdo prav ne stori.
Sinoči se mi je glasneje
Vzbudila kakor kdaj popreje
In mi duha motila je,
Tako mi govorila je:
Glej, jeden dan ti spet je zginil,
Kot drugi v prošlost je odrinil,
Li storil vse si ti ta dan,
Kar bil storiti si dolžan?
In ako zvršil si dolžnosti,
Li meniš, da je to že dosti?
Za kar ti Bog je dal močij,
Vse zvrši, potlej se počij!
Pa odgovóri zdaj sam sebi:
V tem časi, kar živiš, mar ne bi
Ti lahko storil bil vse več,
Ko bolj bi vnet bil in goreč?
Li nič več se ne zdé ti lepi
Načrti tvoji in naklepi,
Ki si snoval jih in koval,
Ko v zorni si mladosti stal?
Si li obetov že pozabil,
Da vsak trenutek boš porabil
Domovju v prid, domovju v rast
In Bogu svojemu na čast? . . .
Tako mi vest je govorila
In karala me in svarila.
Tedaj je bilo mene sram,
Saj moral sem priznati sam:

Mnog dan mi je brezpriden zginil,
Vse več lahko bil bi učinil,
Ko bi le boljše volje bil,
Ko čas bi rabil bolje bil! . . .
Pa spet sem jel se z dobo mlado
Tolažiti in z lepo nado,
Da dolgo še lahkó živim
In dosti dobrega storim.
Saj dolgo vleče se življenje
In njega teža in trpljenje.
Ah, predno me objame smrt,
Bo dokončan vsak moj načrt;
Le proč s skrbjo in proč z vso brigo!
Dejal sem, . . . isti hip pa knjigo
Odprl sem jaz kar nehoté,
In kaj sem čital vse iz nje?

„Hitrejši so mi dnevi bili,
Kot gre tekar v največji sili,
Uzrli malo so dobrot,
Oblil pa jih je večkrat pot.
Sli memo hitro so ko ladje,
Ki nesejo v ptujino sadje,
In kakor orel, ki letí,
Da tečne kje dobi jedí.
V težavah in pozemski reví,
Hitrejšo so mi prešli dnevi,
Kot tkavcu se pretrga nit
In v novič jo hití spojít.
Kot vetra silnega šumenje
Minilo meni je življenje,
Kot pride in miní oblak,
Tako premine človek vsak.
Vsak človek, od žené porojen,
Bo hitro kakor cvet pohojen,
Obstanka njemu tukaj ni,